

AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGI AYOLLARINING O'RNI

Samarqand agroinnovatsiyalar va
tadqiqotlar instituti Iqtisodiyot va boshqaruv
fakulteti Iqtisodiyot ta'lim yo'nalishi talabasi
Utkirova Jasmina Jasur qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolada agroturizmni rivojlantirishda qishloq xo'jaligi ayollarining tutgan o'rni, ularning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy hayotdagi faolligi ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Agroturizm qishloq hududlarida bandlikni oshirish, aholi daromadlarini ko'paytirish hamda milliy qadriyatlarni saqlab qolishda muhim omil sifatida qaraladi.

Kalit so'zlar: Agroturizm, qishloq xo'jaligi, ayollar bandligi, qishloq hududlari, oilaviy tadbirkorlik, milliy an'analar, barqaror rivojlanish, ayollar tadbirkorligi, turizm xizmatlari.

Kirish

Bugungi kunda turizm sohasining barqaror va muqobil turlarini rivojlantirish global miqyosda dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Shular jumlasidan, agroturizm qishloq hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojiga xizmat qiluvchi, aholi bandligini oshiruvchi hamda milliy madaniyat va an'analarni saqlab qolishga yo'naltirilgan muhim yo'nalishlardan biridir. Agroturizmning muvaffaqiyatli rivojlanishida qishloq xo'jaligi bilan bevosita shug'ullanayotgan ayollarning roli beqiyosdir. Ular nafaqat ishlab chiqarish jarayonida, balki mehmondo'stlik, milliy taomlar tayyorlash, hunarmandchilik va madaniy merosni targ'ib etishda ham yetakchi kuch hisoblanadi.

Mazkur maqolada agroturizm tushunchasi, uning qishloq hududlari uchun ahamiyati, shuningdek qishloq xo'jaligi ayollarining agroturizmni rivojlantirishdagi iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy o'rni keng yoritiladi.

Agroturizm tushunchasi va uning ahamiyati

Agroturizm — bu qishloq xo‘jaligi faoliyati bilan bog‘liq bo‘lgan turizm turi bo‘lib, unda sayyohlar qishloq hayoti, dehqonchilik, chorvachilik, bog‘dorchilik, milliy taomlar va urf-odatlar bilan yaqindan tanishadilar. Ushbu turizm turi nafaqat dam olishni, balki ta’limiy va madaniy tajribani ham o‘z ichiga oladi.

Agroturizmning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:
qishloq aholisining daromad manbalarini diversifikatsiya qilish;
yangi ish o‘rinlarini yaratish;
migratsiya jarayonlarini kamaytirish;
ekologik toza mahsulotlarni targ‘ib qilish;
milliy an‘ana va qadriyatlarni saqlash.

Bu jarayonda ayollar faol ishtirokchi sifatida agroturizmning barqaror rivojlanishiga katta hissa qo‘shadi.

Qishloq xo‘jaligi ayollarining iqtisodiy roli

Qishloq xo‘jaligi ayollari agroturizmning iqtisodiy asosini shakllantirishda muhim subyekt hisoblanadi. Ular dehqonchilik, chorvachilik, parrandachilik, issiqxona xo‘jaligi kabi sohalarda faol mehnat qiladi. Bundan tashqari, ayollar tomonidan uy sharoitida ishlab chiqariladigan mahsulotlar — sut va sut mahsulotlari, murabbo, quritilgan mevalar, non va milliy shirinliklar agroturistik xizmatlarning asosiy qismi hisoblanadi.

Ayollar tomonidan tashkil etilgan oilaviy mehmon uylari (guest house), milliy oshxonalar va kichik fermer xo‘jaliklari sayyohlar uchun jozibador muhit yaratadi.

Bu esa:

oilaviy daromadni oshiradi;
ayollarning iqtisodiy mustaqilligini ta’minlaydi;
tadbirkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, ayollar ishtirokidagi kooperatsiyalar va kichik biznes subyektlari agroturizm xizmatlarining sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Ayollarning ijtimoiy va madaniy o‘rni

Agroturizm nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy-madaniy jarayonlarni ham qamrab oladi. Qishloq xo‘jaligi ayollari milliy madaniyat, urf-odatlar, marosimlar va xalq og‘zaki ijodini asrab-avaylashda yetakchi rol o‘ynaydi. Sayyohlar uchun:

milliy taomlarni tayyorlash bo‘yicha mahorat darslari;

an‘anaviy kiyimlar namoyishi;

hunarmandchilik buyumlarini tayyorlash jarayonlari katta qiziqish uyg‘otadi.

Ayollar tomonidan olib borilayotgan ushbu faoliyatlar qishloq hududlarining madaniy brendini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ayollarning jamoatchilik hayotidagi faolligi oshib, ularning jamiyatdagi mavqei mustahkamlanadi.

Agroturizm va ayollar bandligi

Agroturizm ayollar bandligini ta‘minlashning samarali vositasi hisoblanadi. Ayniqsa, uy sharoitida ishlash imkoniyati mavjudligi ko‘plab ayollar uchun qulay sharoit yaratadi. Bu holat:

xotin-qizlarning mehnat bozoriga integratsiyasini kuchaytiradi;

yosh qizlarning kasb-hunar o‘rganishiga turtki beradi;

gender tengligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Qishloq xo‘jaligi ayollari uchun treninglar, malaka oshirish kurslari va grant dasturlari agroturizm sohasida ularning imkoniyatlarini yanada kengaytiradi.

Muammolar va rivojlanish istiqbollari

Shu bilan birga, agroturizmni rivojlantirishda ayollar duch kelayotgan ayrim muammolar ham mavjud:

moliyaviy resurslarning yetishmasligi;

infratuzilmaning rivojlanmaganligi;

marketing va raqamli savodxonlikning pastligi;

huquqiy va tashkiliy bilimlarning cheklanganligi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun davlat va nodavlat tashkilotlar tomonidan:

ayollar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash;

kredit va subsidiyalar ajratish;

o'quv-seminarlar tashkil etish;

axborot texnologiyalarini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, agroturizmni rivojlantirishda qishloq xo'jaligi ayollarining o'rni nihoyatda muhimdir. Ular iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy jarayonlarning faol ishtirokchisi sifatida qishloq hududlarining barqaror rivojiga katta hissa qo'shmoqda. Ayollar mehnati va tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash orqali agroturizmni yangi bosqichga olib chiqish, aholi farovonligini oshirish va milliy qadriyatlarni asrab-avaylash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari. Turizm va qishloq xo'jaligini rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar. — Toshkent.

Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.

Qodirov A., Abdullayeva M. Agroturizm asoslari. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.

Mirzayev B.Sh. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.

Xolmatova N. Ayollar tadbirkorligi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati // Iqtisodiyot va ta'lim jurnali, 2021, №3.

World Tourism Organization (UNWTO). Tourism and Rural Development. — Madrid, 2022.

FAO. The Role of Women in Agriculture and Rural Development. — Rome, 2021.

Saidova D. Qishloq hududlarida ayollar bandligini oshirish yo'llari // Ijtimoiy fanlar jurnali, 2020, №4.

O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari. Qishloq xo'jaligi va turizm statistik ko'rsatkichlari.

Axmedov R. Barqaror rivojlanishda turizmning o'rni. — Toshkent: Turon-Iqbol, 2018.